

Sygn. akt VIII Pz 79/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy (spraw.)

SSO Teresa Kalinka

SSR (del) Grzegorz Tyrka

po rozpoznaniu sprawy w dniu 29 grudnia 2015 w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie W. F.

przeciwko (...) S.A. w K., Oddział KWK (...) w R.

o przywrócenie warunków pracy i płacy

na skutek zażalenia pozwanego (...) S.A. w K., Oddział KWK (...) w R.

od postanowienia zawartego w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 4 września 2015 sygn. akt IV P 3824/14

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSR (del) Grzegorz Tyrka (-) SSO Jolanta Łanowy (spraw.) (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanej (...) S.A. w K. kwoty 18.000 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie warunków pracy i płacy w części dotyczącej uprawnienia do bezpłatnego węgla z chwilą odejścia na emeryturę, rentę lub korzystania ze świadczenia przedemerytalnego.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, argumentując że prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych wynikało z porozumienia zawartego ze związkami zawodowymi w dniu 20 grudnia 2004r., które to porozumienie jest porozumieniem zbiorowym i mają do niego odpowiednie zastosowanie przepisy prawa pracy o układach zbiorowych pracy. W dniu 19 września 2014r. zarząd pozwanej podjął decyzję o likwidacji deputatu węglowego dla byłych pracowników od dnia

1 stycznia 2015r., a następnie zawiadomił o tym organizacje związkowe. Pozwana wskazała, że zgodnie z art. 241⁷ k.p. może rozwiązać układ zbiorowy pracy, a więc także porozumienie zbiorowe. Nadto jeżeli może wypowiedzieć te akty w całości, to tym bardziej może zrobić to

w części. Pozwana podniosła, że zachowała także procedurę wypowiedzeń zmieniających.

Wyrokiem z dnia 4 września 2015r. sygn. IV P 3824/14 – Sąd Rejonowy wZ. oddalił powództwo i odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, iż powód W. F. zatrudniony jest w (...) Spółce Akcyjnej w K. Oddziale Kopalnia (...) w R. od dnia 23 lipca 1990 roku, na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Pismem z dnia 04 listopada 2014r. odebranych przez powoda dnia 25 listopada 2014r. pozwana złożyła mu oświadczenie o zmianie warunków umowy o pracę w części dotyczącej uprawnienia do bezpłatnego węgla z chwilą odejścia na emeryturę, rentę, lub korzystania ze świadczenia przedemerytalnego. Jako przyczynę wypowiedzenia zmieniającego wskazano trudną sytuację ekonomiczno – finansową spółki i zagrożenie upadłością w związku z którą zarząd pozwanej podjął Uchwałę Nr (...) z dnia 19 września 2014r. w sprawie likwidacji prawa emerytów i rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla od 01 stycznia 2015r. Pozwana poinformowała powoda, że w wyniku zmiany umowy po przejściu na emeryturę, rentę lub w razie skorzystania ze świadczenia przedemerytalnego nie będzie uprawniony do bezpłatnego węgla oraz że pozostałe warunki umowy o pracę nie ulegają zmianie. Końcowo pozwana wskazała, że jeżeli powód przed upływem połowy okresu wypowiedzenia to jest do dnia 15 stycznia 2015r. nie złoży oświadczenia o odmowie przyjęcia nowych warunków umowy o pracę to będzie to równoznaczne z wyrażeniem zgody na proponowaną zmianę warunków umowy oraz że w razie odmowy przyjęcia proponowanych warunków umowy o pracę umowa rozwiąże się z upływem okresu wypowiedzenia to jest z dniem 28 lutego 2015r. Powód został poinformowany o siedmiodniowym terminie na wniesienie odwołania od wypowiedzenia zmieniającego do tegoż Sądu. (dowód: wypowiedzenie zmieniające w aktach osobowych powoda)

Od powyższego wypowiedzenia powód odwołał się składając w tymże Sądzie w dniu 12 grudnia 2014r. pozew. Powód po otrzymaniu wypowiedzenia zmieniającego nadal normalnie pracował, nie chorował, wykonywał normalnie czynności życia codziennego. W jego życiu osobistym brak było okoliczności które uniemożliwiłyby mu bądź utrudniały złożenie odwołania do sądu.

W tych okolicznościach, w ocenie Sądu I instancji - roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem uchybił on terminowi do wniesienia odwołania od złożonego mu oświadczenia pracodawcy o zmianie warunków pracy.

Zdaniem Sądu Rejonowego, w sprawie miał zastosowanie przepis art. 264 §1 kp . Terminy przewidziane art. 264 k.p. są terminami prawa materialnego, do których nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące uchybienia i przywrócenia terminu. Sąd, gdy nie przywrócono terminu do wniesienia powództwa, oddala je.

Wniesienie pozwu przez powoda w dniu 12 grudnia 2014r., w sytuacji gdy wypowiedzenie zmieniające otrzymał on dnia 25 listopada 2014r. nastąpiło z przekroczeniem 7-dniowego terminu.

Z dyspozycji zaś art. 265 k.p. wynika, że jeżeli pracownik nie dokonał bez swojej winy w terminie czynności, o której mowa w art. 264 k.p., sąd pracy na jego wniosek postanowi o przywróceniu uchybionego terminu. Wniosek taki należy wnieść w terminie 7 dni od daty ustania przyczyny uchybienia terminu. Zgodnie z przyjętą praktyką wniosek taki może być złożony w dowolnej formie i samo wniesienie przez pracownika pozwu po upływie terminu należy traktować jako zawierające implicite wniosek o przywrócenie terminu. Obowiązek wykazania, że przekroczenie terminu nastąpiło bez winy pracownika ciąży na stronie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Wykładnia dotycząca przywrócenia terminu powinna być ścisła. Przywrócenie terminu może nastąpić jedynie wówczas, gdy pracownik bez swojej winy, a więc z powodu okoliczności od niego niezależnych, nie wniósł w terminie powództwa. Ciężar dowodowy w zakresie wykazania okoliczności usprawiedliwiających wniesienie odwołania po terminie spoczywał na stronie powodowej. Jak się przyjmuje w doktrynie, przesłankę braku winy należy analizować przy uwzględnieniu z jednej strony subiektywnej zdolności do oceny rzeczywistego stanu rzeczy, mierzonyj zwłaszcza poziomem wykształcenia, skalą posiadanej wiedzy prawniczej i życiowego doświadczenia, a z drugiej - zobiektywizowanym stopniem staranności, jakiej można oczekiwać od strony należycie dbającej o własne interesy.

Powód w dniu 25 listopada 2014r. otrzymał oświadczenie pracodawcy o wypowiedzeniu mu umowy o pracę. Z ustaleń faktycznych poczynionych w takcie postępowania w szczególności z zeznań samego powoda wynikało, że po dacie otrzymania wypowiedzenia zmieniającego po jego stronie nie pojawiły się jakiegokolwiek okoliczności, które obiektywnie mogłyby usprawiedliwić opóźnienie w złożeniu odwołania od otrzymanego wypowiedzenia zmieniającego. Po otrzymaniu wypowiedzenia powód świadczył pracę, nie chorował, wykonywał czynności z życia codziennego. Powód przyznał, że nie było po jego stronie żadnych przeszkód do tego by wnieść odwołanie. Powód zatem ponosi wyłączną winę w uchybieniu terminu do wniesienia odwołania do Sądu. Okoliczność, iż związki zawodowe zbyt późno poinformowały powoda o możliwości złożenia odwołania, nie usprawiedliwia zaniechania powoda, albowiem oświadczenie zmieniające zawierało prawidłowe pouczenie o prawie i terminie odwołania się do sądu pracy.

Wniesienie odwołania po terminie powoduje, że Sąd nie bada wypowiedzenia złożonego pracownikowi ani pod kątem formalnym, ani merytorycznym. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2005r., niezachowanie przez pracownika terminu do zaskarżenia wypowiedzenia umowy o pracę wyłącza potrzebę rozważania zasadności i legalności przyczyn tego wypowiedzenia (II PK 287/04 Pr. Pracy 2006/1/33).

Na marginesie Sąd Rejonowy wskazał, iż roszczenie powoda i tak nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem pozwana de facto nie wypowiedziała mu warunków pracy stało się tak dlatego, że pozwana dokonała wypowiedzenia zmieniającego w przedmiocie elementu, który nie wchodził w ogóle do treści stosunku pracy, jaki łączy ją z powodem. Wypowiedzeniu zmieniającemu podlegają warunki pracy i płacy wynikające z umowy o pracę. Deputat węglowy dla emerytów i rencistów miał swoje źródło w porozumieniu z dnia 20 grudnia 2004r. i nigdy nie stanowił elementu treści stosunku pracy.

Na mocy art. 102 kpc, Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej, mając na uwadze charakter żądania powoda. Przepis art. 102 kpc. pozostawia - ze względów słuszności - sądom pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdy zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.), nie dałoby się pogodzić z tymi zasadami. W przepisach regulujących zagadnienie zwrotu kosztów procesu (art. 98 i nast. k.p.c.) brak jest takiego unormowania, które ograniczałoby "wypadki szczególnie uzasadnione" jedynie do niekorzystnej sytuacji materialnej "strony przegrywającej". Dlatego też do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu. Ponadto Sąd miał na uwadze, że powód po konsultacji ze związkami zawodowymi był subiektywnie przekonany o zasadności swojego żądania.

Ponadto odstępując od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego sąd miała na uwadze fakt, iż to strona pozwana naraziła powoda na wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie.

Zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie 2 wyroku wniosła pozwana.

Zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez zastosowanie art. 102 k.p.c. i w konsekwencji odstąpienie od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego, pomimo braku spełnienia przesłanek do zastosowania niniejszego przepisu oraz wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punktach 2 i 4 przez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kwoty 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm prawem przepisanych.

W treści zażalenia skarżąca, powołując się na art. 98 k.p.c., nie zgodziła się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, iż to strona pozwana naraziła powodów na wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie, co według Sądu stanowi wystarczające przesłanki zastosowania art. 102 k.p.c. jako podstawy nieobciążania powodów kosztami procesowymi, jako stronę przegrywającą. Przyjmując bowiem takie założenie można by uznać, iż art. 102 k.p.c. musiałby mieć

zastosowanie w każdym przypadku, w którym Sąd oddałaby powództwo, gdyż praktycznie w każdej sprawie w której kierowany jest pozew do Sądu to „pozwany naraża powoda na wniesienie powództwa”.

Pozwana wskazała, iż kwestia, że uprawnienia powodów do bezpłatnego węgla nie stanowią treści stosunku pracy i w związku z tym nie było konieczności dokonywania wypowiedzeń, budzi poważne i uzasadnione wątpliwości także w orzecznictwie sądowym. Powołała się przy tym na wyrok Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach z dnia 24 marca 2015r. (sygn. akt VII P 3726/14) wraz z uzasadnieniem, w którym Sąd ten w sprawie o identycznym stanie faktycznym i prawnym uznał, iż pozwana miała podstawy do dokonania wypowiedzeń warunków pracy i dokonała wypowiedzeń prawidłowo, a przyczyna oddalenia powództwa w tej sprawie było to, iż w ocenie Sądu wypowiedzenie było zasadne i zgodne z prawem. Sąd Rejonowy w Katowicach oddalając powództwo w identycznej sprawie, zasądził od powodów zwrot kosztów postępowania. Powyższe orzeczenie utwierdzało pozwaną w przekonaniu, że jej postępowanie było prawidłowe, w związku z czym dokonała wypowiedzeń warunków pracy kierując się wolą uregulowania tej kwestii w sposób w pełni zgodny z obowiązującymi przepisami.

Pozwana podniosła nadto, iż regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., a samo oddalenie powództwa potwierdza, iż działania pozwanej były prawidłowe i zgodne z prawem, tym samym pozwana w żaden sposób nie narażała powodów na wytoczenie powództwa. Powód natomiast korzystał z pomocy prawnej zapewnionej przez związek zawodowy tym samym miał możliwość dokonania oceny swego roszczenia i zweryfikowania jego zasadności.

Pozwana zarzuciła, że Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku nie wyjaśnił szczegółowo jakie okoliczności przesądziły o zastosowaniu art. 102 k.p.c. Pozwana podkreśliła, że przepis art. 102 k.p.c. ma charakter wyjątkowy i nie może być interpretowany rozszerzająco, a w niniejszym przypadku nie zachodzą jakiegokolwiek okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania. Nie jest bowiem szczególnie uzasadnionym przypadkiem w rozumieniu art. 102 k.p.c. subiektywne przekonanie o słuszności roszczenia. Zastosowania tego przepisu nie uzasadnia również sytuacja materialna powodów. Nadto Sąd Rejonowy oddalając powództwo w całości wskazał, iż powodowie nie udowodnili zasadności swego roszczenia, a tym samym żądanie powodów nie było słuszne a skoro tak, to brak było również podstaw do odstąpienia od obciążania powoda kosztami postępowania z powoływaniem się na zasadę słuszności.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje :

Zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego – na podstawie art.102 k.p.c., wskazując zwięźle, iż kierował się zasadami słuszności, gdyż to strona pozwana narażała powoda na wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem pozwanej, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach

zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe „szczególne okoliczności” o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstąpienie od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu

w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że powodowie wywodzą swoje roszczenie ze stosunku pracy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Należy również zgodzić się ze stroną pozwaną, że w sprawie niniejszej powód nie wykazał w toku postępowania przed Sądem Rejonowym okoliczności świadczących o jego złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie go z ponoszenia kosztów procesu.

Sąd Okręgowy podziela natomiast ocenę Sądu I instancji, iż pozwana dała powodowi podstawę do wytoczenia powództwa. Chociaż Sąd Rejonowy oddalił powództwo jako wniesione po terminie ustawowym. Niezależnie jednak od tego, czy uznać że wypowiedzenie powodowi prawa do deputatu węglowego dla emerytów i rencistów, hipotetycznie zakładając - było bezprzedmiotowe, gdyż pozwana wypowiedziała powodom prawo do świadczenia, które nie stanowi elementu treści stosunku pracy, czy też – jak twierdzi pozwana powołując się na wyrok Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach z dnia 24 marca 2015r. (sygn. akt VII P 3726/14), pozwana miała podstawy do dokonania wypowiedzeń warunków pracy i dokonała wypowiedzeń prawidłowo – **faktem jest**, że pozwana dokonała wypowiedzenia powodom warunków pracy i płacy w tym zakresie. Tym samym, skoro powodowie otrzymali wypowiedzenia zmieniające, mieli pełne prawo do wytoczenia powództwa.

Sąd Okręgowy zwraca także uwagę, iż powództwo zostało oddalono, albowiem powód uchybił terminowi do wniesienia odwołania, Sąd Rejonowy jednak na marginesie rozważań, wskazał, iż roszczenie powoda i tak nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem pozwana de facto nie wypowiedziała mu warunków pracy stało się tak dlatego, że pozwana dokonała wypowiedzenia zmieniającego w przedmiocie elementu, który nie wchodził w ogóle do treści stosunku pracy, jaki łączy ją z powodem. Wypowiedzeniu zmieniającemu podlegają warunki pracy i płacy wynikające z umowy o pracę. Deputat węglowy dla emerytów i rencistów miał swoje źródło w porozumieniu z dnia 20 grudnia 2004r. i nigdy nie stanowił elementu treści stosunku pracy.

Zatem mimo oddalenia powództwa trudno uznać powoda w sprawie niniejszej za stronę przegrywającą sensu stricto.

Sąd Okręgowy wskazuje, iż orzeczenie Sądu Rejonowego nie jest dla powoda niekorzystne, gdyż wskazuje na bezprzedmiotowość dokonanego wypowiedzenia, a zatem strona powodowa nie składała apelacji od wyroku w niniejszej sprawie. Kwestia ta nie stanowi również przedmiotu rozpoznania w toku przedmiotowego postępowania zażaleniowego.

Mając zatem na uwadze całokształt okoliczności niniejszej sprawy oraz wskazując, że kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. została pozostawiona do uznania sądowi orzekającemu, należało uznać, iż zaskarżone orzeczenie o kosztach procesu w niniejszej sprawie jest prawidłowe.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

(-) SSR (del) Grzegorz Tyrka (-) SSO Jolanta Łanowy (spraw.) (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia